

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú **L. M.**, narodenú X., zastúpenej Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Trenčíne, dieťa matky Mgr. Z. M., bývajúcej v T., a otca J. M., bývajúceho v T., **o schválenie právneho úkonu zákonného zástupcu maloletej**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 30 P 260/2010, o dovolaní matky, zastúpenej Mgr. I. P., advokátom so sídlom v B., proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 13. januára 2011 sp. zn. 19 CoP 100/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 18. októbra 2010 č.k. 30 P 260/2010-28: a/ neschválil právny úkon zákonnej zástupkyne – matky urobený za maloletú L. pri uzatvorení darovacej zmluvy z 29. júla 2010 o prevode 1/2 nehnuteľnosti v katastrálnom území T.. vedenej na liste vlastníctva č. X. ako byt č. X. na IV. poschodí bytového domu súpisné č. X. na pozemku parcelné č. X. so zodpovedajúcim spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach, zariadeniach domu a pozemku parcelné č. X. (ďalej len „byt“), b/ neschválil právny úkon zákonného zástupcu – otca urobený za maloletú L. pri uzatvorení darovacej zmluvy z 29. júla 2010 o prevode 1/2 bytu, c/ rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že rodičia maloletej byt nadobudli pred uzatvorením manželstva, v dôsledku čoho je byt v ich podielovom spoluvlastníctve. Matka a otec v samostatných zmluvách prejavili vôľu previesť 1/2 bytu na maloletú L., ktorú pri uzatváraní tej – ktorej darovacej zmluvy zastupoval rodič,

ktorý nebol darcom. Matka v konaní deklarovala záujem rozviesť sa s otcom, predtým ale usporiadať jednak záležitosti týkajúce sa bytu, jednak starostlivosti o maloletú. Z prednesov a vyjadrení matky súd vyvodil, že aj po zavŕšení darovania bytu, teda aj po zmene vlastníctva, chce uplatňovať svoje morálne právo na byt a naďalej o ňom rozhodovať (napríklad ho predať). Súd prvého stupňa dospel k záveru, že uzavretím darovacích zmlúv sa nesleduje záujem maloletej L., ale záujem matky motivovaný zámerom rozviesť sa, ukončiť spolužitie s otcom, dosiahnuť majetkové vyrovnanie s ním a jeho vyst'ahovanie sa z bytu a byt potom prípadne podľa svojich potrieb predať. So zreteľom na to podanému návrhu matky nevyhovelo a darovacie zmluvy neschválil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Na odvolanie matky Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 13. januára 2011 sp. zn. 19 CoP 100/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.); rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa nepostupoval v rozpore so zákonom, pokiaľ napriek uzneseniu z 11. októbra 2010 o odročení pojednávania za účelom vyhlásenia rozsudku 18. októbra 2010, pokračoval v uvedený deň v konaní a ďalšom dokazovaní (§ 170 ods. 1 a 2 O.s.p.). Pojednávania pred súdom prvého stupňa, ktoré sa uskutočnilo 18. októbra 2010, sa zúčastnila matka, otec a kolízny opatrovník. Právny zástupca svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil. Matka na tomto pojednávaní mala dostatočne vytvorenú procesnú možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia a túto možnosť aj reálne využila. Súd prvého stupňa v súlade so zákonom a v potrebnom rozsahu zistil rozhodujúce skutkové okolnosti a skutkové zistenia správne právne posúdil. Odvolací súd zhodne s ním dospel k záveru, že darovacie zmluvy nie sú v záujme maloletej. Vzhľadom na to rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 211 ods. 2 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie s odôvodnením, že jeho rozhodnutie je nesprávne a nezákonné. Uviedla, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) postupom súdu na pojednávaní, na ktorom mal byť pôvodne už len vyhlásený rozsudok. Na tomto súdnom pojednávaní bola „sama, neznalá svojich procesných práv, nepriamo donútená konať pred súdom bez právnej pomoci, ktorú si riadne zvolila v súlade s ustanovením § 24 O.s.p.“. Prvostupňový súd porušil v danom prípade svoju povinnosť vyplývajúcu z § 2 a § 5 ods. 1 O.s.p. „Na predmetnom pojednávaní navrhovateľka nebola riadne zastúpená advokátom, v dôsledku čoho bol súd povinný

pokračovať v konaní tak, aby predišiel zneužitiu práva (napríklad práva pokračovať v konaní aj napriek uzneseniu o odročení za účelom vyhlásenia rozsudku) na úkor účastníka konania navrhovateľky a za tým účelom ju mal poučiť minimálne o možnosti požiadať o prerušenie pojednávania na krátky čas s tým, aby kontaktovala svojho advokáta, prípadne žiadať o odročenie pojednávania z dôvodu, že nie je znalá svojich procesných práv a pojednávať bez svojho riadne zvoleného právneho zástupcu odmieta“. Poprela, že by na pojednávaní bola ospravedlnená neprítomnosť jej právneho zástupcu. „Navrhovateľka túto skutočnosť len uviedla v stresovej situácii v obave, aby neprivedila svojmu právnomu zástupcovi prípadný postih“. Postup súdu bol zmätočný, netransparentný a vopred nepredvídateľný a mal za následok odňatie procesného oprávnenia navrhovateľky vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. V ďalšej časti dovolania navrhovateľka podrobila kritike vecnú stránku rozsudku odvolacieho súdu a vysvetlila dôvody, so zreteľom na ktoré zastáva názor, že súdy v danom prípade nerozhodli správne, pokiaľ darovacie zmluvy neschválili. Samotný záujem maloletej dôsledne neskúmali, rozhodujúce skutkové okolnosti nezistili a správne právne neposúdili. Skutočnosť, že darovacie zmluvy sú v záujme matky, ešte bez ďalšieho neznamená, že nie sú v záujme maloletej. Napadnuté rozhodnutie je – a to v čase, keď nebol podaný ešte ani len návrh na rozvod manželstva rodičov maloletej – založené na predpokladoch súdu o tom, ako v budúcnosti dopadne konanie o rozvod manželstva, komu bude maloletá zverená do osobnej starostlivosti a ako asi bude matka nakladať s bytom. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je preto nepresvedčivé, nedôveryhodné a nepreskúmateľné. Z týchto dôvodov žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a ním potvrdený rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Otec ani kolízny opatrovník maloletej sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý napadla matka dovolaním, nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., preto prípustnosť jej dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na obsah dovolania a vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania, nie je významný subjektívny názor účastníka, ale len zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Dovolateľka vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Matka tvrdí, že súd v konaní porušil ustanovenia § 2 a 5 ods. 1 O.s.p., v dôsledku čoho jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť

dovolania podľa § 237 písm. f) O.s.p., je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu v konaní za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Z ustanovenia § 2 O.s.p. vyplýva povinnosť súdov v občianskom súdnom konaní dbať na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb. V § 5 ods. 1 O.s.p. je stanovená povinnosť súdov poskytovať pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach, tejto povinnosti sú zbavené len v prípade účastníka konania, ktorý je zastúpený advokátom (viď § 5 ods. 2 O.s.p.).

Právna úprava obsiahnutá v § 5 ods. 2 O.s.p. vychádza z toho, že účastníci, ktorí sú v konaní zastúpení advokátom, spravidla pomoc súdu pri uplatnení procesných práv a so splnením procesných povinností v bežných situáciách nepotrebujú. Zohľadňuje sa, že pri ochrane a uplatňovaní procesných práv má byť týmto účastníkom nápomocný nimi zvolený (prípadne im súdom ustanovený) advokát, ktorý pri výkone advokácie je povinný chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi [viď bližšie § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“)], konať čestne a svedomito, dôsledne využívať všetky právne prostriedky a uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné (viď bližšie § 18 ods. 2 prvá veta zákona o advokácii).

V zmysle plnomocenstva z 29. júla 2010, ktoré matka udelila advokátovi Mgr. I. P. (viď č.l. 4 spisu), ho ustanovila za svojho právneho zástupcu v prejednávanej veci. Išlo o tzv. plnomocenstvo udelené na celé konanie, ktoré nemožno obmedziť. Všeobecnou povinnosťou každého advokáta je medziiným informovať klienta o aktuálnom stave veci, v ktorom ho zastupuje a počas existencie právneho vzťahu zastúpenia postupovať tak, aby boli oprávnené záujmy klienta chránené riadne, včas, svedomito, účelne a hospodárne, za využitia všetkých zákonných prostriedkov, ktoré môžu slúžiť záujmom klienta v právnej záležitosti, ktorá je predmetom zmluvy klienta a advokáta o poskytnutí právnej služby. Pokiaľ v danom prípade súd prvého stupňa uznesením z 11. októbra 2010 odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia svojho rozsudku na deň 18. októbra 2010, bolo na advokátovi, aby klientke (matke) vysvetlil,

že uznesenie o odročení pojednávania je uznesenie, ktorým súd upravuje vedenie konania, že takýmto uznesením súd nie je viazaný (§ 170 ods. 2 O.s.p.) a že treba počítať aj s možnosťou, že súd bude pokračovať v konaní. V rámci povinnosti advokáta informovať klienta o ďalšom možnom postupe v konaní mal byť preto advokát primerane predvídavý a s matkou mal dohodnúť aj alternatívy ich postupu v konaní pre prípad, že súd z určitých dôvodov nepristúpi len k vyhláseniu rozsudku.

O tom, ako v tej – ktorej veci prebiehalo súdne konanie, vrátane súdneho pojednávania, môže dovolací súd usudzovať len zo súdnej zápisnice (§ 40 ods. 1 O.s.p.). Zo spisu vyplýva, že na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 18. októbra 2010 boli osobne prítomní obaja rodičia a kolízny opatrovník maloletej. Matka ospravedlnila neprítomnosť jej právneho zástupcu tým, že sa zúčastňuje na inom súdnom pojednávaní. Obsah zápisnice spísanej na tomto pojednávaní svedčí o tom, že súd prvého stupňa prítomným oznámil, že v súlade s § 170 ods. 1 a 2 O.s.p. bude pokračovať v konaní. Zo spisu nevyplýva, že by matka po tomto oznámení trvala na prejednaní veci len za osobnej prítomnosti jej právneho zástupcu alebo že by na pojednávaní (alebo aj dodatočne po pojednávaní) podala návrh na doplnenie zápisnice alebo vzniesla námietky proti jej zneniu. Z uvedenej zápisnice ďalej vyplýva, že súd vytvoril matke procesnú možnosť predniesť a podrobne odôvodniť skutkové tvrdenia, ktoré považuje za významné z hľadiska prejednávanej veci, a tiež vyjadriť sa k veci samej; rovnakú možnosť vytvoril súd aj otcovi. Matka sa vyjadrila k prednesu otca (a naopak). V zmysle zápisnice po vyjadrení účastníkov, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania, súd prvého stupňa ukončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok.

Vyššie uvedený procesný postup súdu prvého stupňa bol v danej veci v súlade so zákonom a neviedol k odňatiu možnosti matky konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Z tohto ustanovenia preto prípustnosť jej dovolania nemožno vyvodiť. Dovolací súd na doplnenie uvádza, že rozhodnutie publikované pod R 32/1995 (týkajúce sa čiastočne odlišnej procesnej situácie) spočíva na závere, že účastníkovi konania, ktorý bol prítomný na pojednávaní a súhlasil s tým, aby súd pojednával, hoci zástupca ustanovený na celé konanie nebol na pojednávanie predvolaný (pozn.: a na ňom prítomný), nebola postupom súdu odňatá možnosť pred súdom konať.

V časti dovolania, v ktorej navrhovateľka spochybňuje správnosť vecnej stránky rozsudku odvolacieho súdu a zastáva názor, že súdy v danom prípade nerozhodli správne,

pokiaľ darovacie zmluvy neschválili, ide z hľadiska obsahového o námietku, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie veci nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. a prípustnosť dovolania nezakladá.

V dovolaní sa tvrdí, že súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu nepovažuje neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení za procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd založí svoje rozhodnutie na neúplných alebo nesprávnych skutkových zisteniach, môže ísť prípadne o vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto vada je prípustný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý ale úspešne možno uplatniť len v procesne prípustnom dovolaní – sama vada tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladá.

Z vyššie uvedeného vyplýva, ak by aj prípadne rozsudok odvolacieho súdu nebol založený na správnych alebo úplných skutkových podkladoch a spočíval by na nesprávnom právnom posúdení veci, nezakladalo by to prípustnosť dovolania matky podľa § 237 O.s.p.

Dovolaiteľka tiež namieta, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nepresvedčivé, nedôveryhodné a nepreskúmateľné. Dovolací súd k tomu uvádza, že nepreskúmateľné je rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nemá predpísané náležitosti (§ 211 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p.). Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je judikatúrou dovolacieho súdu (viď R 111/1998) považovaná za tzv. inú vadu konania, na ktorú možno vziať v dovolacom konaní zreteľ, len ak je dovolanie procesne prípustné; sama vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Keďže prípustnosť dovolania matky nemožno vyvodíť zo žiadneho ustanovenia

Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd odmietol tento jej mimoriadny opravný prostriedok podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods.5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 151 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. V dovolacom konaní matka nebola procesne úspešná a procesne úspešní účastníci nepodali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 5. mája 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová